



terug

B 16



GEILLUSTREERD MAANDBLAD

GEWIJD AAN
NATUURSTUDIE,
NATUURBESCHERMING,
HEEMSCHUT, GEOLOGIE,
FOLKLORE, BUITENLEVEN
EN TOERISME
ONDER LEIDING VAN
RINKE TOLMAN

DE WANDELAAR

UITGEGEVEN DOOR A.G. SCHOONDERBEEK LAREN

76 JAARGANG
OOGSTMAAND

1935

nv. verkoopcentrale
DE BRUG
reguliersgracht 78
amsterdam

WANDEL & KAMPEER
UITRUSTINGEN

INHOUD VAN DE AUGUSTUS-AFLEVERING:

Dr. Jac. P. Thijsse 70 jaar	Rinke Tolman
De sterrenhemel van 15 Aug. tot 15 Sept.	Dr. A. C. de Kock
Vijf en twintig jaren (IV)	J. Vijverberg
De hoge Veluwe	Veluwezoomer
Een dagje naar De Beer	F. Niesen
Augustus in den tuin	P. L. Rusticus
Onverantwoordelijke kanalisatie van Nederlands mooiste beken	W. L. Leclercq
De steltkluut	Nol Binsbergen
Van Limburgschen bodem (VI)	H. H. J. Maas
De kamerplanten in Augustus	Practicus
Van en voor de lezers Met talrijke afbeeldingen	



ZONNEBRAND VALVORCRÈME

werkt **BESCHUTTEND,**
VERZACHTEND
en **GENEZEND**

FIJN GEPARFUMEERD
Prijs per tube f 0.65 - Bevat o.a. Witch
Hazel (Hamamelisextract). Verkrijgbaar
bij Apotheke en Drogisten

C. Th. VOORHOEVE & Co.
's-GRAVENHAGE



Foto F. Niesen

Grote sterns boven de broedkolonie

EEN DAGJE NAAR DE BEER door F. NIESEN

begin juni 1935

ENKELE jaren geleden had ik al eens een dag op dit heerlijke stukje grond rondgedwaald en toen ook dit jaar de gelegenheid zich voordeed, heb ik niet geaarzeld om nog eens een bezoek te brengen aan de Beer, een ongekend mooi vogeloord. Het is werkelijk een genot van de eerste rang om onder de deskundige leiding van bewaker De Jager te lopen door de dicht bevolkte kolonies visdiefjes, grote sterns, dwergsterns en wat niet al. Ik zal proberen een nauwkeurig relaas te geven van alles wat we die dag zagen, maar het kan best zijn, dat ik iets vergeef. Het was ook zoveel moois, dat we nu tegelijkertijd te verwerken kregen!

Het begon al bij het overzettever van Hoek van Holland naar De Beer. Boven de Waterweg visten legio visdiefjes, enkele jonge zilvermeeuwen, terwijl een paar aalscholvers naar zee vlogen. Het was juist vloed, zodat de slikvlakten nu onder water stonden; toen we terugkwamen, was dat anders en liepen er diverse vogels voedsel te zoeken. Maar daarop kom ik later wel.

Over de smalle aanlegsteiger moesten we eerst naar het bewakershuisje toe om onze vergunning te laten aftekenen. De Jager zou zelf maar met ons meegaan en we konden ons nauwelijks iets beters denken. Onder zijn leiding ben je er tenminste zeker van, dat iets moois je niet ontgaan zal, alles wordt je onder ogen gebracht.

Eerst gingen we door de Vlierenlaan naar de

Scholeksterwei. Die Vlierenlaan is een bezienswaardigheid op zich zelf. Het is geweldig, zo'n dikte als de stammen hier bereikt hebben op de kleigrond, die er neergegoid is na het graven van de Waterweg. De bomen stonden nog niet in bloei. Als dat het geval is, moet het wel vooral een prachtig gezicht zijn. Fitis en nachtegaal zongen nu volop en de koekoek riep aanhoudend, terwijl we nog een fazant met jongen zagen.

Op de Scholeksterwei zagen we, behalve de scholeksters, waar de wei zijn naam aan dankt, ook troepjes bergeenden, meest woorden, wier egaas wel in de buurt in een konijnenhol zaten te broeden. Eén daarvan zagen we uit een hol opvliegen en we konden de eieren nog juist in de duisternis zien liggen. Prettig is het, dat deze dieren hier zo goed vooruitgaan en ik hoop, dat er nog eens een tijd komt, dat de bergeend langs de hele duinkust voorkomt. Elk terrein zou er aanzienlijk door winnen.

We kwamen al gauw op een flink stuk schelpenstrand en het alarmeren van de dwergsterns leerde ons, dat we hun broedgebied betraden. Van nu af aan was oppassen de boodschap, want het is verrassend, hoe goed het lichtgrijs der eieren overeenstemt met de kleur der schelpen, de nesten waren bijna onzichtbaar. Aan de rand vonden we een viertal nesten met de drie kleine eitjes en daarmee hebben we maar genoeg genomen en zijn niet midden tussen de schelpen gaan zoeken. Dat is ook



Foto F. Niesen

De scholekater-eieren komen uit

beter, want anders waren de nesten er niet heelhuids afgekomen. Met de kleine donsjongen is dit in nog sterker mate het geval, die zie je practisch niet, hebben wel een perfecte schutkleur. Op het zelfde stukje strand vonden we nog drie legfels van de strandplevier, ook een vogel, die talrijk broedt op de Hoek.

We begonnen nu langzamerhand de eerste voorposten te bereiken van de uitgestrekte visdiefkolonie, de grootste in ons hele land. Overal lagen de nesten verspreid. De variatie in nest, nestplaats en ook in de eieren zelf is vaak wel heel belangrijk. Soms vonden we werkelijke nesten, tussen de plantengroei ingebouwd, dan weer waren het alleen maar kleine kuiltjes in het mulle stuifzand, zonder de geringste sporen van bekleding. De eieren waren vaak zeer verschillend in kleur, meest wel de gewone bruine tint met donkere vlekken, maar enkele waren veel lichter, soms grijs, en meer of minder gevlekt. We vonden zelfs één ei, dat geheel blauw was en ongeflekt. Typisch was het verhaal, dat De Jager hierbij vertelde, n.l. dat nu al jaren achtereen op precies dezelfde plaats blauwe eieren gelegen hadden en dat

het volledige legsel in 1933 uit drie, en in 1934 uit twee bestaan had, terwijl de vogel dit jaar maar 1 ei gelegd had. Wel een markant staaltje van domicilietrouw. We mogen tenminste, dunkt me, wel veilig aannemen, dat die blauwe eieren steeds van 't zelfde wijfje afkomstig waren.

Ook verschillende andere vogels lieten zich nu zien en horen. Eén van de mooiste was wel de kluit. Dit vind ik één der sierlijkste vogels van ons land. De opgebogen dunne snavel, de prachtige wit-zwart-verdeling van het verenkleed en de hoge poten verlenen deze vogel een gratie, die bijna ongeëvenaard is. En dan de „dansen“, die de vogel uitvoert, als nest of jongen in gevaar zijn! Met hangende vleugels en onder het uiten van het heldere „kluit-kluit“ rent hij om ons heen, volkomen over zijn zenuwen heen. Men zegt wel eens, dat al die verlamingsverschijnselen (behalve de kluit vertonen nog vele andere vogels hetzelfde!) maar voorgewend zijn, dat het niets anders is dan een truc van de vogel om de mensen van zijn eieren weg te lokken, maar dat is natuurlijk niet waar. Trouwens, men kan soms een dergelijk vleugellamme vogel pakken, en dat zou



Foto F. Niesen

Jong visdiefje

dan de vermeende slimmigheid wel wat nodeloos ver doorgevoerd zijn.

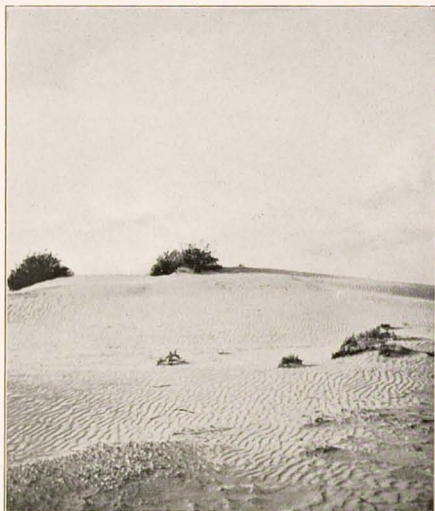
De eieren van de kluut, waarvan we verschillende nesten vonden en ook de jongen zagen, lijken wel iets op scholekstereieren. Deze laatste is natuurlijk ook vertegenwoordigd op de Beer, in groot aantal zelfs. Eigenlijk in te groot aantal, want de scholekster houdt er daar een onhebbelijke gewoonte op na, n.l. om eieren te roven en ook donsjongen ontziet hij niet, hij doodt ze en verobert, door een gat in het achterlijf meestal, de ingewanden. Ik weet niet of dit een speciale gewoonte is van de scholeksters van De Beer (of althans van enkele), of dat dit op andere plaatsen ook voorkomt. In elk geval heb ik er in de Amsterdamse waterleidingduinen nooit iets van gemerkt, en toch zijn ze daar flink talrijk, hoewel niet zo als op De Beer. Misschien moeten daar in de toekomst nog wel eens maatregelen tegen genomen worden, evenals tegen de zilvermeeuwen op sommige Waddeneilanden en elders.

Nadat we nog een paar kempaantjes hadden gezien, o.a. een prachtig nest met vier jongen, kwamen we bij de kolonies grote sterns, die in enkele groepen

verspreid nestelen, meest dicht bij de Brielse Maas. Hun eieren liggen vaak niet meer dan een halve meter van elkaar en zo zitten de vogels, mannetje aan mannetje, te broeden. Ook met de grote sterns gaat het uitstekend op De Beer; hoe kan het eigenlijk anders op dat ideale terrein onder perfecte bewaking? De vestiging der grote sterns op De Beer als broedvogels is pas van de laatste jaren, pas sinds 1927, toen er twee broedparen waren. Maar ze gingen snel vooruit en in 1929 waren er 581 nesten, in 1930 een duizend paren en nu is deze stern een regelmatige broedvogel op de Hoek.

We konden deze prachtige dieren naar hartelust bekijken, want het eigenaardige is, dat ze bijna direct op hun nesten terugkeren, als de rustverstoorders op de grond gaan zitten en zich kalm houden. Zo konden we ze van een meter of tien afstand nog in de kijker nemen en fotograferen. Het was een uniek gezicht de vogels als een compacte witte massa te zien zitten broeden.

Maar grote sterns zijn nogal zeldzame vogels en we moesten de nodige consideratie met ze hebben. Vandaar dat we maar gauw weer opbraken, waarna



Zandverstuiving op „De Beer“



Schaduwspel op „De Beer“ (Fotowedstrijd)

we weer over schelpenstrand kwamen en direct waren de dwergsterns luid alarmerend boven onze hoofden, terwijl enkele kluten ook al weer zenuwachtig werden. Maar inmiddels was 't vrij hard gaan waaien en dat bracht hier wolken stuifzand mee, zodat we dit terrein vermeden hebben, door er met een boog omheen te gaan, want door ons toedoen zouden anders de ouden te lang van hun nesten of jongen verwijderd zijn, wat met dat waaiende zand wel eens noodlottig kon zijn. Van een flinke, veilige afstand konden we de vogels door onze kijkers dicht bij ons halen. Verder hadden we het gezicht op de Brielse Maas, waar, nu het langzamerhand laag water werd, ook al een menigte vogels aanwezig was. Behalve flink veel bergeenden en wilde eenden zagen we ook enkele steltlopers, gasten, die in het hoge Noorden thuis horen, als rosse grutto, zilverplevier in zomerkleed, terwijl De Jager ook steenlopers meende te zien, maar die waren zover weg, dat ik daaromtrent geen zekerheid had, te meer daar we tegen de zon in moesten waarnemen, wat altijd een stuk lastiger is.

Maar het werd zo zoetjesaan tijd om op te breken en terug te keren. We gingen nu meer binnendoor, door een groot weiland, waar dan ook de nodige

weidevogels aanwezig waren. Voor de meesten, zoals kievit, tureluur en kemphaan, was 't voor eieren al te laat (begin Juni), maar we vonden nog wel drie nesten met vier eieren van de grutto. Strandpleviers waren hier ook vrij veel, en ze waren vreselijk bezorgd voor hun jongen, waarvan we er nog één ontdekten.

Dicht bij de Vlierenlaan waren we al weer, toen plotseling een ransuil opvloog uit een eenzaam staande vlierboom. Het oude eksternest bleek drie uilenjongen en een ei te bevatten. Vlak erbij moest nog een torenvalk broeden, maar die liet zich niet zien.

Zo was deze heerlijke dag weer ten einde. Alleen zijn we nog even een kijkje gaan nemen aan de Waterweg. Op het slik liepen nu vele vogels voedsel te zoeken. Meeuwen, meest jonge zilvers, bergeenden, kluten, tureluurs, een wulp en verscheidene visdiefjes en dwergsterns zagen we er benevens twee aalscholvers en tot slot als verrassing nog vier zilverplevieren in winterkleed.

Maar toen kwam de veerman aanleggen aan de steiger en moesten we naar huis toe.

Het zal echter, naar ik hoop, niet de laatste keer zijn, dat ik op De Beer kom.